

Indult BÉTSBÖL Szeredán 21. Féb. 1787.

Római Sz. Birodalombéli Egyházi Történetek.

A 'kozelebb múlt 1786-dik esztendőben, edgy
 A R olyan nevezetes dolog történt a' Romai Anya-
 szentegyháznak piatszán, melynek párját edgy-nihány
 100 esztendök' elforgása alatt az Ekklesiái histó-
 riákban nem olvasunk. Jóltudja a' világnak tudósabb
 rélze, hogy azon Századokban, mellyekben a' tudat-
 lanfágnak fetétes fellege az Evangyéliomi tudomány-
 nak tiszta egét tfak nem egészszén béborította, a'
 Pápai hatalom annyira nőtt, hogy a' szegény II.
 Henrik Romai Tsászár kéntelenitterett télközepén,
 edgy-néhányod magával Romába gyalog utazni, és
 VII Kelemen Pápától, a' ki akkoris kedves Mathil-
 disénél az Engelszburgban mulatozott, mezittelen fö-
 vel és lábakkal kegyelmet és Birodalmába való viz-
 sza állittatást könyves szemekkel instálni. Ezis ugyan

nem kevés gyalázattyára esett a' Keresztény világ-
nak: de sokkal nagyobb kár háromlott rájja a' Ro-
mai Nunciufoknak, vagy Sz. Kémeknek e' Világnak
minden Tartományaiiba való kiküldettéfekből, a' kiket
nemtfak onnön költségeken pompáson tartani, hanem
edgyfersmind minden Ekklesiái kulso és belső jusso-
kat azoknak szabad tetfzésekre bizni kéntelenek vol-
tak minden Fejedelmek. Így vólt ez Európának min-
den országaiiban eleinten; így vólt a' Romai Sz. Bi-
rodalombanis; noha ezen Sz. Péter idegen halasztová-
ban való törvénytelen halálfázának sok magok jus-
saikat jólértő Fejedelmek számtalan izben ellene mon-
dottanak légyenis, az Ekklesiái Krónikáknak tanú-
bizonyfága szerént. — A' mostani Romai Pápa VI
Pius ugy gondolkozván, hogy a' mit a' vámon elvesz-
tett, a' Harmintzadon vizfiza nyeri; elvégezte ma-
gában, hogy ámbár eddig, femmi Nunciusta nem
vóltlégyenis Monokhiumban a' Baváriai mostan Ural-
kodó Fejedelemnek Udvarában, ezen szokást talp-
ra állitfa, és oda Nunciust kúidjon; ki midon
egész Pápai hatalommal felruházratva a' múlt esz-
tendőben oda megérkezvén, az Ekklesiái dolgok-
ban magának tökéletes és határnélkül való júst kívánt
vólna, némely Német országai Papi Fejedelmek,
a' magok jussokat másnak engedni nem kívánván,
elsőben ő Szentségéhez folyomodni és kérni ki-
vánták, hogy ezen régi törvényes szabadságokkal
ellenkező dolgot ne tselekedne. De az Anyafzen-
tegyháznak látható nagy Feje félvén attól, hogy
ez által tsalhatatlansága motskot fzenvedne, ezen
szándékától edgy pertznyireis elállai éppen nem
akara. Melyrenézve, a' múlt 1786 esztendőben Kis-
alfizony havában, a' *Moguntziai* és *Saltzburgi* Ér-
fekek, a' Romai Tsászári Felséghez, mint a' Romai

Birodalom' fő Igazgatójához és oltalmazójához folya-
modván, és ezen dologban valamint tanátsot, ugy-
segedelmet kérvén, ő Felségétől elkezdett munkájok
nem csak jóvá hagyatott; hanem az egész R. Sz.
Birodalomnak Uralkodó Fejedelmei hathatós feleleté-
vel arra intettek, hogy önnon nyakokat a' Romai
járom alól, mellyet olly sok Századoktól fogva huzni
kénytelenek voltak, kivévén, előbbeni Istentől ada-
tott Fő-Papi és Püspöki jussokat visszsa szerezzék. —
Melynek törvényesen való visszsa szerzésére a' *Mo-*
guntziai, Trevirumi, Coloniai és Saltzburgi Erse-
keknek Biztosli (Comissáriusli) Amisiában egyben
gyülvén, és önnon Urok' és a' Pápa között táma-
dott pert meghányván vetvén, sokáig függöben tar-
tották a' tudos világ' várakozását, hogy vallyon ugyan
ezen R. Sz. Birodalombéli Papi Fejedelmek en-
gedneké a' Sz. Atya kivanfágának inkább, mint a'
magok jussaiknak. — Azon Biztosok' gyűléseknek
megirt Históriájából, a' melyis ezen folyó esztendo-
nek elején Lipsiában és Frankfurtban (ezen titulus
alatt: „Az Amisai Gyűlésnek Végezései, mellyeket
a' R. Sz. Birodalombéli 4 Érsekek magok kezei al-
írásaikkal megerősitettek, a' Tsászári Felségnek jóvá-
hagyó feleletével egyetemben valóságoson kiadattat-
tak Lipsiában és Frankofurtumban 1787) világ elei-
be botsáttatott, mindenek világoson kiteszenek.

Ezen irásnak elein jelentik a' fellyebb említett
4 Érsekek, hogy ők a' F. Tsászártól ígért oltalom és
segedelem által felserkentetvén, Püspöki jussoknak,
melynek gyakorlásában már edgynéhány Század-
tól fogva a' Romai Sz. széktől megakadályoztattak, ki-
keresésére és helyre állittására egész erejeket vetni
fognak. Megésmerik ők (a' mint ezen Könyvben írva
vagyon), hogy a' Romai Pápa legyen ugyan, és ma-
rad-

radjon az Anyaszentegy háznak Feje és gondviselője, és az edgyességnek középpontya. Tartoznak minden Kathólikusok ezen Fő eránt minden Ekklesiái engedelemmel és tisztelettel lenni; de egyéb méltóságai és különös jussai, a' mellyek az Ekklesiái Főséggel az első Századokban edgybe nem vóltanak köttetve, hanem idővel, az *Isidorus'* végezéseiből, a' Püspököknek nagy károkkal folytanak, de a' mellyek mostanában költötteknek és hamissoknak lenni eléggé megpróbáltattak; azon Ekklesiái jusra éppen nem tartoznak, hanem csak a' Romai Udvar által költettek: melyrenézve, minekutánna a' Romai Sz. Széken tett minden próbák sükeretlenek lettenek vólna, hatalmok vagyon arra a' Püspököknek, hogy Istentől adatott jussaikban a' F. Tsászári fejedelem által tökéletesen helyre állittassanak. — Illyetén okoskodásaiknak okai, azoknak következéseivel egyetemben ezen munkátskában fejjegyeztettek, mellyeket a' Tudós Olvasóknak kedvekért rövideden itten lefogok írni:

„ A' Püspököknek, mint az Apostolok' követőinek, Helytartóinak tellyes hatalmok vagyon a' kötésre, és óldozásra minden történetekben, mellyekben az Anyaszentegyháznak arra szüksége vagyon: melyrenézve minden Püspökségeiben lakó személlyek, a' Vallásnak külső és belső dolgaiban nékiek alájok vettettek. Püspökségeikben lévő Papjoknak, önnön Fő-Páfztoroknak hírek és engedelmei nélkül, semmi Ekklesiái dologban másúvá folyyamodni nem szabad. Semmi különös szabadságoknak (Exemptioknak) helye nints, hanemha ezt a' Romai Tsászár megerősítette, és a' Birodalom közönségesen bevette. A' Szerzetesek nem kötelesek a' magok Generálissaiaknak vagy más a' Birodalmon kívül lévő fejeknek engedelmeskedni — „2) Minden Püspököknek jussok vagyon

a' Törvényadásra, és ha elegendő okok vagon, az azokból való feloldásra, p. o. vagon hatalmok a' Szerzeteseket, bizonyos okokból, tett fogadásaikból feloldozni. — „ 3) Jussok vagon a' Püspököknek némely szent Rendeléseknek vagy hagyományoknak más hasznosabb, és a' köz jóval inkább megedgyező végrevaló által fordítására. — 4) Minden másut keresett feloldoztatások (Dispensatiók) haszontalanok és a' Római Bullák, vagy Parantsolatok nem kötelezhetnek senkire, a' Püspököknek megedgyezéseknélkül. 5) A' Pápai Követtfégeknek többé helyek mintsen, és a' Római Nunciufok ezután csak mint Pápa Követtyei, úgy fognak tekintetni. — „ Az Apostoli fő, és all-Iróknak, Notáriufoknak Német országban gyakorlotthivataljoknak helye nem léfzen, hanem ha azok előre megvizgáltatnak, és a' Püspöki Jegyző Könyvekbe (Márticulákba) feljegyeztetnek. — „ Egyedül csak a' Püspököknek vagon hatalmok a' Papi jövedelmek eránt való rendelés tételre. — „ A' 6-dik Punktumban panaszkodnak a' Püspökök a' Concordatumok, az az: a' Pápáknak a' R. Sz. Birodalombéliekkel való megedgyezések ellen, és 7-szer elvégeztetett, hogy semmi idegen Nemzetbéli Pap, a' Német Birodalombéli Papi jussnak eléréfere alkalmas ne légyen, hanemha ezen Birodalomba előbb magát Hazafittya, indigénáltattya. 8) A' Rómában költ óldozások, Dispensatiók a' Birodalombéli Ekklesiái törvényeket felnem bonthattya. 9) VII. Gergely Pápa által talált, és IX. Gergely Pápa által Törvénybe vett Püspöki éfküvés, mellynek nem annyira az Ekklesiái engedelem, mint a' jobbágyi köteleffég tzélja; tovább annyival inkább meg nem állhat, mivel a' Birodalombéli Püspökök az által ol-
 lya-

lyatén dólgoakra köteleztetnek, mellyeket a' Biro-
 dalommal való szoros kötelellegek fzerént éppen meg-
 nem tarthatnak; melyrenézve edgy ollyatén eskü-
 vés formáját kelletik béhozni, mely mind a' Pápa
 felsőfégével, mind a' Püspöki jussokkal megedgyez-
 zen. — „ 10) Minthogy a' Római Püspökségek a'
 a' Püspökségért, és a' Romában készült Püspöki Pa-
 lástjókért fizetni szokott nagy summa által igen nyo-
 mattatnak, Ohajtatik, hogy ezen taxák az Erfekfégeknek
 és Püspökségeknek jövedelmekhez képest 2 Esztendők'
 elforgása alatt tartandó Nemzetbéli Papi-gyűlésben,
 vagy ha ez tökéletességre nem menne, a' Tsászári
 Felsőfég és az egész Birodalom által meghatároztafla-
 nak. Hogyha pedig az ily környülállások között a'
 Romai Udvar ollyatén Palástot adni, vagy a' Püspö-
 köket megerositteni nem akárná; (mivel Palástot adni
 csak annyit téfzen, mint az ujj választott Püspököt
 hivataljában megerositteni, mely alkalmatossággal a'
 Pápák edgy kis nyakravaló Viola színü Palástotskát
 szoktak az ujj Püspöknek 40 - 50 - 60 's több ezer
 forintókért küldeni, mely Palást tulajdonképpen 1000
 krajtzárt sem ér) a' Birodalombéli Erfékek és Pus-
 pökök fognak a' régi Egyházi fenytékekben edgy
 ollyatén eszközt találni, mely által a' Romai Sz.
 székek tartozó illendő tiszteleteknek és engedelmes-
 ségeknek megtartása mellett, a' magok Erfeki és Püspöki
 hivataljokat, a' Tsászári Felsőfégnek óltalma alatt fog-
 ják minden akadály nélkül gyakorolni. “ — **A' töb-**
bit máskor.

Elegyes Tudósittások.

A' mi F. Monárkhánk kivánt egészséges állapot-
 tyának közepette a' maga Birodalmainak Kor-
 mányozó Székeit a' métellyes Tagoktól tisztitván, és
 annak

annak állapotját az igazság' egyenes finormértéki-
re huzni kívánván, a' tsalárdfág' Műhelyében ta-
nult Tiltvifelők' helyet egyenes szívu, és ko-
zonféges hafzonra született érdemes férfiakkal foglal-
tattya; főt nem régiben kegyelmesen parantsolni mélt-
óztata, hogy azokat a' Tiszteket, kik a' magok
adóflágokat bizonyos idő alatt meg nem fizetik, a'
a' Tanács-székek' Préfessi minden fellyebbvaló jelen-
tésnélkül utnak erefszék. A' Hiteleseknek az
adóflágot az illetén Tisztek fizetéséből huzzák
le, mindenkor tsak annyit adván az illyeneknek ke-
zekbe, a' mennyivel élhetnek; és ha a' Préfes az
illyeneknek hibáit elhalgatja, maga fog róllok számol-
ni. Ha valakik az illyetének kozzul, vagy hofzszas
nyavallya által lennének az adóflág' fzerentfétlenei,
az illyeneket tartoznak ő Felfégének jelenteni, hogy
mód találtassék felfegittetéseikben. — Nemis tsuda
hogy az adóflág, és a' Királyi Cassába való titkos
kotorászás annyira elhatalmozott; mert szemunkel
látjuk, hogy edgy Kantzalistának Felesége, kinek
tsak 400 forint fizetése, olly pompáson lépik a'
Világ' eleibe a' Bécsi Játéknéző helyen, mint az első
Hertzezné. — Edgy Bankó hivatalnál lévő ifjú Tisztetske,
kinek 600 forint fizetése, sem Felesége, sem gyer-
meke, azon kívül szüleitől is segittetik, a' minthogy egy-
szer 4000 forintnyi adóflágát fizetése édes Attya,
a' napokban 25 ezer forint adóflágért vonaték rá-
mára. — Noha ná ő Felfége, és a' Papi Tanács
bizonyossá tette a' Papokat nem régiben arról, hogy
az Adám' megelevenedett óldaltsontját vásárolniak
tellyességgel meg nem engedtetik; mégis a' napok-
ban újra instántziát adánakbé a' Monárkhának edgy
nehányon, ennek megnyeréséért; mely instántziára
legot-

legottan tudtára adá ő Felsőge a' Papi Commissiónak, hogy a' legelső Pap, ki e' végre instálni fog, a' Bolondok' házába zárattatik. E' jó hír, a' szakáts-
 nekra nézve. — Az egek gyöznék leinni azt a' Cze-
 remóniát, mellyek a' F. Muzka Tsászárné már bi-
 zonyoson elkezdett uttyát megelőzték. Elégaz,
 hogy elindúlt, és a' vizskereges eszü Politikusoknak
 nem kis szeget ütött tsak azzalis fejekbe, hogy a'
 nagy Hertzeg fiait magával elvivén, nem tudhatták
 bizonyoson, ha magáté, vagy a' nagy Hertzeg
 fiát szándékozik koronáztatni; minthogy a' Nagy
 Hertzeg és Hertzegnéis Pétervárából, és Muz-
 Országból eltávoztak. — A' Felsőges Tsászárnak
 ezen uttyát, ezen hónapnak végére, vagy a' jövőnek
 elejére tsalhatatlannak határozzák, ki már nem
 Mohilofelé, hanem egyenesen Kerfonésusnak indul,
 kéfértetvén fő Hadivezér *Kinszki*, és fok nagy
 Férfiakon kívül, kereftül a' Pusztákon, a' *Barkó Magyar*
 Huszár seregétől, és más Lovás néptől. s. t. —
 A' Hazugfágtól irtózván, nem merjük a' Törökről
 a' közönséges hireket írni. Olly hirek repdesnek
 Konstantzinápoly felől, hogy a' Török a' *Mahu-*
med Zászlójár, mely a' Kereftényekkel való had-
 nak a' jele, már kifuggesztette, és hogy az Egyip-
 tomban hadakozott seregétis azért hivta volna vizsza,
 hogy az Európai Septemvirális Tábla végezésének
 szaga alattomban orrába hatott; de ezek mind
 tsak következhetők. —